

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 20.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr
pentru fie-care publicare.

Nr. 3556 Scol.

Notă oficială.

Se atrage atențiunea organelor noastre scolare și în special a învățătorilor și directorilor scolari dela scólele populare din archidieceșă asupra broșurilor de cuprins economic, ce se edau din partea reuniunii economice din Cluș și se pot procura prelungă prețul de 25 cr. de broșură, recomandându-se a se procura pentru bibliotecile învățătorilor scólelor populare, ca unele ce conțin cunoștințe alese din specialitatea economiei.

Sibiu, din ședința consistoriului archidieceșan ca senat scolar, ținută la 25 Maiu, 1889.

Consistoriul archidieceșan.

Sibiu, 5 Iunie.

Ne aflăm în fața unei reforme radicale a administrațiunii iudiciare.

Ministrul actual al iustitiei și-a dezvoltat programul viitoare sale activități de mai multe ori, ăr presa la rëndul seu n'a lipsit cu comentarele.

În toate locurile programul dlui Desideriu Szilágyi a fost primit cu însuflețire, și acesta s'a manifestat și mai vèrtos în cercurile iuridice, dovadă vie, cât de tare se simția necesitatea unei reforme de îmbunătățiri.

Că și va și ajunge și realiză scopul propunerilor sale, acesta o va dovedi viitoriul. Cât atinge persoana, care conduce acum resortul iustitiei, nu mai avem nici o îndoelă, că nu-și va pune toate puterile întru realizarea programului uriaș; și la acesta afirmațiune suntem cu atât mai vèrtos îndreptățiti, cu cât cunoștem trecutul acestui valoros bărbat și scim, că actul prim al activității sale l'a și făcut prin sistemizarea unui post de al doilea secretariu în resortul seu.

Pôte însă că împregiurări externe, șguduirile, ce se prevéd, se tulbure actuala stare de nesiguranță și de linisce aparentă, pôte ele să zădărnicească intențiunile și activitatea ministrului.

Dar noi deocamdată trecem peste aceste presupuneri, al căror motiv e atât de puternic, le lăsăm viitoriului și ne oprim la o cestiune de actualitate.

În mai multe rënduri diarele maghiare și-au vèrsat amarul, plângându se, că tinerii noștri, după ce es din scólele medii, în loc să se înscrie la universitățile din patrie, se înscriu la alte universități străine, și părăsesc acest pământ, unde au crescut, și unde s'au resfățat la rasele sòrelui în primele zile al copilăriei lor; și adeseori îl părăsesc pentru tot-

deuna, fără a face nici un serviciu patriei, căreia îi dătoresc viața.

În fața acestor espuneri în parte adevèrate, dar preaputin motivate ale foilor „patriotice,” ne am sculat în mai multe rënduri, și problema noastră a fost pe de o parte, să desmințim afirmațiunile nejuste, să motivăm peregrinarea în mase a tinerilor noștri, ăr pe de altă parte să nimicim insinuațiunile, de cari s'au folosit ele.

Căci nu de dragul nostru au făcut foile maghiare espunerile de mai sus, ci numai cu scopul, ca să ne însinue de răi patrioți, numai cu scopul ca statul să vadă de instituțiunile noastre de învățământ, și să le pornescă și mai tare pe povèrnișul șovinismului maghiar.

Ne-am ridicat vocea și am protestat contra uneltirilor netrebnice și a apucăturilor meschine, de cari s'a știut folosi presa.

Nu, ele nu vor să pricépă situațiunea grea, în care se află un tiner român, după ce termină studiile gimnasiale.

Mulțămită sistemului și curentului actual, viitoriul tinerului român apare atât de posomorit și de efemer, încât este silit de multe ori să tragă la îndoelă, dacă în adevèr mai există și pentru el un viitoriu în patrie.

Și în o astfelu de situațiune nu e lucru ușor și nici cu cap a și riscă restul vieții și a și croi o sòrte problematică, ori în cazul cel mai favorabil a începe să studiezi pentru o carieră, pentru care în întréga viață n'ai fost aplicat a o urmă. Și una și alta nu duc la scòp.

Să nu ni se interpreteze însă vorbele fals, precum e obiceiul a se interpreta.

Noi afirmăm numai ceea-ce există, fără a ne pune pe partea acelora, cari ne părăsesc. Prin peregrinarea lor în alte țeri mai bune, cari le asigură viitoriul mai cu înlesnire, ni se răresc prea tare șirurile noastre, și noue nu ne pôte veni la socotelă, precum nici statului, căci adeseori se duc escelente capacități și talente mari, cari mai târziu strălucesc prin faptele lor, se înțelege nu în folosul patriei, unde au crescut, și care mai târziu a devenit mamă masteră.

De aceea repetăm, să nu ni se restălmăcescă vorbele.

Și fiind că actualul ministru al iustitiei se află la începutul activității sale, ne ținem de sfânta datorință ai atrage atențiunea asupra tinerilor noștri, cari au absolvat drepturile; ai atrage atențiunea asupra populațiunii noastre, care în cele mai multe locuri nu se pôte înțelege cu judecatoriul și funcționariul statului, și așa a pune capèt sistemii de până

acum, căci nu poporul e pentru funcționariu, ci funcționariul pentru popor.

Și ne împlinim această datorință cu atât mai vèrtos, cu cât scim, că în planul de reformare se cuprinde și înmulțirea judecătorilor cercuale; ăr prin denumirea tinerilor noștri s'ar dá un puternic impuls, și un frumos exemplu, ca tinerii să rămână în țară.

Astfelu și numai astfelu nu vom mai înstreina puteri, ci ele vor rămână în patrie, promovând interesele ei, și ale căror efecte puternice le putem garantă.

Repetăm, ceea-ce am șis, dar repetăm plini de îngrijire, nu întru cât privesc principiile actualului ministru, ci mai vèrtos pentru curentul, căruia era să-i cadă jertfă fostul ministru Fabiny, căci încercase a vindecă rana.

Sibiu, 5 Iunie.

În țera întréga decurg asentările. Comisiunile micste constătătoare din militari și civili, au de a face rapòrte, și din rapòrtele lor se vede că populațiunea dá îndărapt.

Tinerii aceia ca brații înainte de acesta cu 15—20 ani nu mai sunt, și comisiunile sunt silit să asenteze chiar și ficiori, cari nu ajung măsura de înălțime.

Ce o fi cauza de tocmai în Ardeal elementul destinat pentru apèrarea patriei numai este așa vènjos, și brațele lui nu mai sunt așa tari, este ușor de esplicat.

Poporul sèrăcesce pe și ce merge, și cu sèrăcia progreséză și nutrire cea slabă și îmbrăcăminte, doue condițiuni fără cari nu pôte să se desvòlte ținerea cum trebuie.

Nu vorbim aici de tinerii cei din orașe, de cei ce sunt îngreunați peste măsură cu studii, și cari duc începând dela 15—16 ani o viață pècătòsă, căci aceia nu dau contingentul, nici grosul armatei, vorbim de flăcăii noștri de pe sate, cari numai sunt așa vènjosi și așa desvòltați ca odată.

Împregiurările aceste unui guvern părintesc ar trebui să-i dea de gândit, dar la noi se vede, că nu acesta preocupă pe stăpânitorii noștri, sau și dacă-i preocupă, nu-i preocupă în acea măsură, cum ar fi de dorit.

De bună starea țèranului se îngrijesce legea sanitară numai pe hărtii, medicii cercuali sunt plătiți ca să nu dea nici când prin comune, afară dacă sunt invitați de partide pentru bani, locuințele sunt tot ca înainte de acesta cu sute de ani, numai cât traiul e mai rău, laptele și victualele hrănitòre lip-

FOIȚA.

La opul d-lui G. Barițiu:

Părți alese din istoria Transilvaniei.

Lectorilor sănătate.

(Începere.)

După multă meditațiune și cumpănire a împregiurărilor în fine am cunoscut, că dacă noi români voim să ne cetim istoria contimporană cu folos practic, caută-ne să mergem dela 1848 cel puțin pe 160 de ani înapoi.

Evenimentele își au logica lor neindurată, ele curg unele din altele, și se țin ca verigile lanțului. În viața de toate zilele se crede și se dice cam de regulă, că de e. evenimentele politice și belice ar fi tot atâți feți ai unor persoane predestinate ale produce, încă și a trage din acelea consecințele. Ochiul istoricului este datoriu a cercetă, nu cumva chiar și bărbații de stat sau generali cei mai geniali în ochii lumii, în realitate au fost numai îndeplinitorii unei voințe mult mai potente decât era voința lor. Lectorul înțelept va urmări pas de pas legătura dintre evenimente, spre a puté alege aceea ce este întrênsele, consecința logică din ceea-ce

pôte să fie doră numai un joc al destinului, mâna supra-omenescă.

Patrioții luminați ai oricărei țeri se intrébă pe sine: cum va fi ajuns patria lor în starea de acum, fericită sau nefericită, plăcută sau neplăcută. Intocmai așa se intrébă și fii patriei noastre mai ânguste, ără doritul rëspuns îl așteptă dela istorie. Fericite de noi, dacă acel rëspuns plăcut sau neplăcut, va fi cel puțin sincer și esact.

În cei vre o treizeci de ani din urmă unui istoric compatrioți de ai noștri maghiari și germani, scriind istoria Transilvaniei, făcură câte o excepțiune dela alți scriitori anteriori, demnă de recunoștința noastră în mai multe casuri, în care înălțându se mai pe sus de învechita ură națională, au știut să fie imparțiali față și cu poporul român; și dacă pe acei compatrioți scutiți de patima unei naționale sau și religiose nu-i numim la locul acesta, nu vom lipsi însă a cită opurile lor în decursul acestui studiu al nostru.

Intr'aceea nici unul dintre compatrioții neromâni nu s'a simțit obligat a studii istoria patriei totodată și din punct de vedere românesc. „Națiunea română nu a fost numărată între așa numitele „staturi”, adecă nu era considerată ca națiune indigenă politică, sau cum se mai dice dela 1848 „individualitate politică”; acesta este scusa istoricilor neromâni.

Dacă națiunea română nu era recunoscută ca individualitate politică, ea se află totuși în această țera de atâtea vècuri în număr preponderant, locuesce și în Ungaria pe un teritoriu fòrte întins. Se pôte ôre, ca poporul acesta, vrënd nevrënd, să nu fie avut nici o influință asupra destinului patriei comune? Au avut-o fără nici o îndoelă în casuri ne-numèrate și în mania tuturor gònelor, la care a fost espusă atât pentru naționalitatea sa genetică, cât și pentru religiunea sa. Există în Europa atâtea monarchii mari și mai mici, au existat totdeuna, în care — „Demos” — propriul popor, — immensa majoritate de milioane — nu a fost considerată nicidecum ca factor politic de cătră aristocrația sau oligarchia grupată împregiurul tronurilor. De naționalitate homogenă sau heterogenă, tot una, poporul, adecă mai toți locuitorii statului erau considerați numai ca material brut, în multe țeri curat ca sclav, căruia era pe aci se i se denege chiar și suflet omenesc. Cu tot acel dispreț însă, cu care era tractat poporul, acelea aristocrații sau oligarchii nici douzeci și patru de ôre nu ar fi fost în stare de a sustini ele statul. La întrebări însă de acestea sunt datorii să dea lumii rëspuns imparțial și bine studiat cărturarilor de naționalitate română.

Binecuvântată să fie țèrena scriitorilor noștri din prima jumătate a vècului nostru și până la cei ce se mutară dela noi în anii din urmă, cari toți

sesc din vatra țeranilor — de multe ori și din vina lor proprie, dar mai de multe ori din cauză, că nu sunt destul de desceptați, sunt exploatați de toți veneticii, pe cari legea îi favorizează mai bine ca pe țerani.

Mai vine și afurisitul de alcool amestecat cu vitriol și cu câte pucioase ca să fie tare și să ardă bine la gătlegiu — și descendenții ataror părinți nu pot fi sănătoși, nu pot avea germenii acela de viață și de putere, care-l au descendenții din părinți sănătoși și conservați.

Făcutu-s'au societăți pentru ca să se impună cetățenilor alte limbi, făcutu-s'au câte și mai câte nesdrăvenii, dar pentru viitorul cetățenului, care este talpa țerei s'a făcut cel mai puțin, ca să nu ținem nimica.

Nouă nu ne vine a crede, că s'ar lucra în adins și cu scop ascuns la nimicirea elementului dela țără, dar nu ne putem explica, că de ce se neglija această chestiune vitală pentru statul nostru, de ce se lasă frâu liber beției și de ce nu se iau măsuri ca beutiunile spirtoase să fie curate și nu otrăvicioase și nimicitoare de atâtea vieți?

Folos din aceste stări de lucruri până aici nu au tras decât evreii, acești cameleoni, cari în țera românească se țin că sunt cei mai buni români, în Ungaria vedem, că se consideră de cei mai patriotici, fără să ne potă dovedi cineva, că evreii ar fi dat vr'odată pept cu năvălirile din afară, s'au ar fi apărât vr'o patrie din vr'un pericol, și darurile ce le fac ei în bani sunt numai daruri danaice, de cari ar trebui să se temă cei-ce le primesc, pentru că în schimb au să dea cu mult mai mult, au să jertfescă pe cei-ce sunt stâlpul patriei, pe cei ce sunt mosceni de vecuri, și cari nu fug dinaintea glonțului dușman, ci țin peptul lor, oprăscă-se, ori tréca prin el.

Noi nu dirigem trebile statului, nu avem nici aceea influență, ce ni s'ar compete după drept ca popor de preste trei milioane.

Stăm deci ca nisce privitori în fața tristei privelise, ce se desvôltă sub ochii noștri, dar ne dore, când vedem în loc de flăcăi voinici ómeni plini de scrofuli și fără nici un pic de viață în ei, ómeni, ce nu pot învinge nici greutatea vieții, și nici nu ne pot asigura o generațiune trainică și bine încheagată.

E drept, că vedând noi aceste, nu putem asteptă dela stat, ca el să dea lucrurilor alt fason, și de aceea cu o óră mai înainte trebuie ca noi să punem o mână pe inimă și alta pe lucru. De sus dela amvon să spunem poporului, ce-l astéptă, dacă continuă a trăi în fărădelegi, căci beția fără de lege este, — ea aduce sărăcia, tēmpirea minței și moleșirea cu slăbirea corpului, și cred că noi preoții și învățătorii am pute face mult, foarte mult în direcțiunea această.

Ni se ăice, că poporul nu ascultă.

Vorbă să fie. Să premergem cu exemplu, să fim noi trezi, și să ne întocmim lucrurile ca să nu dăm ansă la nici o bănuială în viața noastră publică și privată — și poporul ne va asculta, și ne va și urma, și tēmpul e sosit, ca să nu mai perseverăm în lertargia cea păcătóasă, ce se observă, în ținuturi întregi în dauna nēmului nostru și a bisericei noastre.

Revista politică.

După-ce opoziționalul Irányi s'a desvôltat interpelarea sa în dietă, referitoare la introducerea tarifului pe zone, la care a răspuns ministrul comunațiunei Baross, luând responsabilitatea atât densul cât și guvernul, s'a cetit rescriptul Mai. Sale monarhului, prin care s'a închis a doua sesiune a dietei cu ziua de 14 Iunie, și s'a deschis sesiunea

au spart un drum larg, abia călcat mai înainte de cătră cineva din protopărinții lor, pe care acum generațiunile pot înaintă cu atât mai bine, cu cât isvórá istorice se deschid pe fie care și mai multe și documentele se descoper și se adună cu miile.

Vom apucă pe calea bătrânilor și ne vom adoperă, ca cel puțin pe acest period de ani done sute se urmărim firul evenimentelor din această țără, însă așa, ca pe cât ne ajută isvórele, de care dispunem și pre cât suferă impregiurările actuali, în care ne aflăm, să dăm locul cuvenit peripețiilor și catastrofelor, prin care a trecut, raporturilor în care a stat poporul român întreg sau în parte, cătră celalalte popórá relocuitoare și cătră societățile religioase ale acestora.

Se tot ăice, că e tēmpul suprem ca să ne dăm de aci înainte noi în de noi educațiune nu numai socială, ci și politică. Dară o problemă atât de grea precum este această se pôte deslegă cu ajutorul istoriei numai așa, dacă pe lângă calitățile bune ale poporului și ale inteligenții sale nu vom ascunde nici vom neteđi pe cele rele, ca să nu tragem păcatul.

a treia cu ziua de 15 Iunie. În casa magnaților încă s'a cetit rescriptul Mai. Sale, după ce s'a votat bugetele și reformele administrațiunei financiare.

D'odată cu închiderea camerilor pentru a doua sesiune s'a început și alegerea membrilor din delegațiuni, cari conform autografului preainalt se vor întruni la 22 Iunie.

Viitorul ministru de interne Géza Teleki, fiind felicitat prin o deputațiune de cătră alegătorii sei din Șomecuta, le-a răspuns într'un ton și într'un mod, prin care se nimicesc tóte presupunerile despre o clătinare a ministeriului dlui Tisza.

Contele Géza Teleki a ăis între altele: Folosesc bucuros această ocașiune pentru a ve asigura, că în sinul cabinetului domnesce cea mai mare armonie și bună înțelegere. Încă n'a obvenit nici o chestiune, care să fi provocat divergență de păreri între ministrii. Regimul voesc reforme pe întréga linie și are de cuget să le și efeptuescă cât mai îngrabă. Se înțelege, că nu se pôte dá năvală, ci tóte pe rând și la locul lor. Am aude, că s'a vorbit despre mine, că numai în urma ideilor mele liberale dovedite de atâtea ori, am fost chemat în cabinet. Afirm, că așa e și pot să vă asigur că deodată cu hotărîrea mea de a primi afacerile interne, mi am făcut sémă și cu consciința, și m'am convins, că abia acum mi-se dá adevărată ocașiune ca principiile mele liberale să le realizez și în practică.

Conchemarea delegațiunilor și desbaterea, ce se va urmă în delegațiuni, se astéptă cu mare încordare din pricina situațiunei nesigure și amenințătoare, în care a intrat deodată pacea europenă.

Foile noastre s'au pús pe comentarea toastului țarului și „Pester Lloyd“ mult se miră, cum pôte suferi Germania, ca țarul nici să nu o bage în samă în discursul seu, judecând după dovedile de pretenie, ce lea manifestat Germania peterenul cooperatiunilor financiare. Fără cooperatiunea germană, ăice cestiunata fóie, afacerile financiare rusesci din lunile din urmă nu ar fi dus la nici un rezultat, trebuie să-ți provóce deci o impresiune deosebită toastul țarului, carele distinge numai pe principele de Muntenegru de singurul amic credincios al Rusiei. E de pre vedut deci, că Germania nu va mai ajută pe Rusia ca până acum, încât din cauza operațiunilor mari hărțile ei a fost reduse aprópe cu 20%, ér finanțele Rusiei prin subscrierea bancherilor germani s'au îmbunătățit în mod simțitoriu. În această privință de sigur și Germania a ajuns la punctul estrem, că adevărat inimicului să-i răspundă prin inimitie, ér pretenu-lui cu pretenie. Consternațiunea ce o a provocat în Berlin toastul țarului e cu mult mai mare, decât cum se oglindéză ea prin presă.

În peninsula balcanică lucrurile apar într'o fasă cu totul nouă. De astădată Sârbia și principele de Muntenegru forméză obiectul de discussiune al presei. Diariul din Londra „Daily News“ a primit o împărțășire dela corospondentul seu din Belgradul Sârbiei, conform căreia reprezentantul rusesc a propus regenții ca să se închee cu Rusia o convențiune militară și că regența ar fi aplicată a păși la pertractări în această chestiune. O dovedire a acestei asertiuni rămâne însă a se face numai mai târđiu, ăice „N. Fr. Presse“. Noi nu credem, că lucrurile se vor fi desvôltat așa de departe, încât regența sârbescă să închee un contract, care forméză un punct de ostilitate și de inimitie contra Austro-Ungariei.

Ori cum ar stă însă lucrul, foile regimului austriac se ocupă cu chestiunea Sârbiei în mod de tot serios. Metropolitul Mihail a adresat mai multe întrebări regenții și-a făcut și propuneri, cari au fost formulate încă pe când a petrecut în Petersburg. În sensul acestor propuneri principele de Muntenegru să se înalțe la rangul de rege și să domnescă

Încă numai un cuvânt și apoi să apucăm înainte cu Dđeu.

Aceia, cari vor fi asteptând dela mine vre-o istorie sistematică, se înșală. Mi-ați ăis să scriu așa ca să înțelégă lectorii români. Ca să fiu înțeles, am aflat, că metoda cel mai bun pentru scopul, ce se urmăresce este acela, pe care-l recomăndă în ăilele noastre cățiva istorici europeni de renume mare, adevăca a oferí lectorilor adevărurile istorice mai mult în forma de biografii și monografii, a le ajută ici-colo ca să se dedea a le aduce ei înși în legătură, érá mai departe a-i lăsá în voia lor ca să tragă consecințele pe viitoriu.

Aceia, cari se sciu folosi de fapte complinite, vor descoperi și în istoria acestei țări multe subiecte de adevărată valoare dramatică și nu odată scene demne de péna unui traged genial, scene până acum sau necunoscute de loc, sau cunoscute numai la puțini adepti, descendenți mai ales din familii patriciane.

Sub această condițiune se va pute adevéri și în cazul de față sentința veche: Historia est vitae magistra.

Autoriul.

preste Sârbia, Muntenegru, Bosnia și Hertecovina. Scirile afirmă, că aprópe tóta poporațiunea sârbescă a salutată aceste propuneri cu bucurie și că regența încă nu va fi neaplicată a lucră în sensul acesta.

Sinodul eparchial din Caransebeș.

În legătură cu ședințele sinodului eparchial din Caransebeș publicăm și rapórturile senatelor cătră sinodul eparchial.

I. Raportul general al senatului bisericesc.

Consistoriul diecesan ca senat bisericesc subterne veneratului sinod eparchial următorul raport general despre starea clerului și a poporului din diecesă cu finea anului 1888, precum și despre activitatea sa în decursul anului 1888.

A) I. Conspectul alăturat sub lit. A) la acest raport arată după datele încurse dela cele 10 protopresbiterate ale diecesei, că poporațiunea fiind în anul 1887 . 361.388 suflete ér în 1888 . 358.998 „ și adevăca bărbați . 183.064 „ femei . 175.934 „ a scăđut cu . 2.390 de suflete; că în anul 1888: s'au botezat . 13.255 și adevăca de genul bărbătesc . 6.886 suflete de genul femeesc . 6.369 „ au repositat . 10.577 adevăca: bărbați . 5.311 femei . 5.266 de unde rezultă, că numărul botezaților a în-trecut pe al rēposaiilor cu . 2.678; s'au cununat în anul 1887 . 2.930 părechi în 1888 . 2.899 „ deci rezultă un scăđmēt de . 31 „ Pe teritoriul diecesei s'au aflat case locuite de credincioșii noștri în anul 1888 . 65.910 în 1887 . 63.661 prin urmare casele locuite de credincioșii noștri s'au sporit cu . 2.249

Dela alte religiuni s'au întors la religiunea noastră . 197 ér dela religiunea noastră la altele au trecut . 100 de pesróne; ér părechi viețuitoare în concubinată au fost cu finea anului 1888 . 5088 1887 . 4569 de unde rezultă, că numărul concubinatelor s'au înmulțit în decursul anului 1888 cu . 519 de părechi.

B) II. Conspectul alăturat sub B) adevăresce, că în diecesă s'au aflat cu finea anului 1888

a) comunități matere . 313 b) „ filii . 35 la olaltă . 348

în cari sunt a) biserici . 326 b) capele . 4 c) parochii . 399

sistemisate după rescriptul declaratoriu iliric.

a) în centru: Episcop diecesan . 1 protosinccel . 1 presbiteri . 2

b) în afară: protopresbiteri . 8 administratori protopresbiterali . 2 parochi și adm. parochiali . 354 capelani . 37 și diaconi . 2 La olaltă . 407 de pesóne bisericesci.

Până la finea anului 1888 s'au redus preste tot 71 de parochii, ce au fost sistemisate prin rescriptul iliric.

C) III. După conspectul alăturat sub C) cele 326 de biserici din diecesă s'au aflat în stare bună . 229 slabe . 77 de tot slabe . 20 La olaltă . 326

D) IV. După sumariul de sub D) au încurs la senatul bisericesc în anul 1888:

a) în cauze curente . 1185 b) disciplinare . 10 c) matrimoniale . 21 La olaltă . 1216 esibite,

cari tóte pertractându-se în 7 ședințe consistoriale sunt resolve, între cari sunt a se numără și decisiunile Veneratului sinod eparchial din anul trecut, ce au căđut în sfera de activitate a acestui senat bisericesc. Unele din ele se află încă sub espedițiune.

E) V. Sumariul de sub E) arată agendele oficiale ale protopresbiteratelor din întréga diecesă și adevăca: au încurs la oficiile protopresbiterale în anul

1888 . 4693 la scaunul protopresbiteral . 116 peste tot . 4809 esibite.

F) VI. Mai departe tabela de sub F) arată numărul și clasificarea clericilor din institutul teologic cu finea anului scolastic 1887/8, ér tabela de sub G a celor primiți în anul scolastic curent 1888/9 la ascultarea disciplinelor teologice.

H) VII. Asemenea se alătură sub H) tabela de calificare a teologilor hirotoniți în decursul anului 1887/8 cu aceea mai departe observare, că în anul trecut 1888 au răposat în Domnul 8 preoți, ér prin resignare au devenit 2 parochii vacante.

În fine ne permitem a observă, că din cele 3 protopresbiterate, cari au fost administrate provisoriu al Făgetului și al Caransebeșului s'au îndeplinit conform prescrierilor statutului organic și ale regulamentului fost în vigore pentru alegerea de protopresbiteri numai că alegându-se la Caransebeș protopopul din Oravița, cel din urmă a devenit de a se administră provisoriu.

Caransebeș, din ședința constorială ținută la 12 Aprilie 1889.

Cronică din Zarand.

Zarand, 1 Iunie, 1889.

Sciri economice. — Un om mort de turbare. — Cum se curăță turbarea? — Esamenele. — Asentarea.

Săménatul cucuruzului abia s'a finit pe aici. Cel săménat la început se dezvoltă foarte bine. Săpatul e la ordina. Pe unele locuri se sapă cucuruzul a doua oară. Grânele locuri în general slabe, și rari, și pe lângă aceea pline de burueni. La o recoltă mijlocie nu e de sperat. Póme sunt multe, cu deosebire prune, și promit o recoltă îmbelșugată. Fênațele sunt mijlocii, abia în timpul din urmă a început a se îndesă cevași érba. Timpul e gras. Plóia și căldura de ajuns. Vroile preste tot sunt împreună cu furtuni, în ploie câte-va comune a bătut ghiața, nimicind o parte din bucate și póme, érá în unele comune de munte precum Blășeni, Buceș, Bucuresci, Junc, ploile cele mari au rostogolit petruzele și au umplut le-aură, érá grânele și cucuruzul săménate pe còste le-au dus cu totul și sêrmanii ómenii și vèd munca nimicită. Abia acum încep ómenii nostri a băgá de sémá, că devastarea pădurilor, și săménarea locurilor cu grâu și cucuruz este numai în dauna lor; căci îndată ce vine o plóe mare, le spală tot. Și se te miri, că stercirea pădureii încă tot continuă. Este cu greu a capacitate ómenii, că ținerea de vite le ar aduce mai mult venit ca cucuruzul sau grâul săménat pe còste și déluri — carele nici când nu dá o recoltă, carea sê-i recompenseze cel puțin munca.

Cucuruzul în urma cantităților enorme aduse de speculanți s'a eftinit în piața Bradului și Baiei de Criș.

Mésura à 30 de litre se vinde cu 1 fl. 25—1 fl. 30 cr.; érá grâul cu 1 fl. 40—1 fl. 65 cr. Lucrătorii la sapă sunt cu preț mic abia 30—40 cr. de di și de mâncare de 3 ori, prânțul, améda și cina. Ojina este necunoscută în aceste părți.

În zilele trecute a murit aici în Brad de turbare cetățenul G. George. Înainte cu nouă săptămânii a fost mușcat de un cățel, și după o durată de două zile a repausat. Nu scim ce se va întâmplá cu femeia mușcată de același cățel, carea până acum e sănătoasă și nu plădă ar fi de dorit, ca astfel de ómenii nenorociți sê se trimită la vreun spital, ca sê fie observați, și sê nu se amágescă ómenii, că vor fi curați; căci nu fie-cârui e dat a aflá veninul lui Pasteur.

Vorbind de acest cas, nu pot a nu atinge cevași despre turbare în trecát. În Zarand ca anti dot contra turbarei se folosesc gândăcei pisați, pe cari li bea în nesce zamă. Pe rană se pune aiu (usturoiu) pisat bine, și apoi se învéluesc cu o pânzătură.

Nu se ascéptă mult și pacienții merg în comuna — Beșan — tractul Deveii — la economul Irimie Ioan, carele taie morbosului sub limbă, și-i scóte căței. Îndeplinită odată operațiunea, morbosul e scăpat, — cum se spune.

Cunosc mai multe casuri, în cari pacienții au fost operați, și astăzi sunt sănătoși. Unora le dice, dacă se duc la operator, că e prea târziu; așa se întâmplă și lui G. George, carele muri.

În anul acesta s'a întâmplat un cas aici la gimnasiu cu studentul G. Perian. Acesta a fost mușcat de un cățel, după a cum se afirmă, turbat. După ducerii respective a început a se aflá rau, a după dureri la cap, gréță etc.; a mers în comuna Beșan, unde s'a supus operațiunii lui Irimie Ioan. Operațiunea s'a efectuat la 9 Februarie a. c. și despre această operațiune s'a estradat numitului tiner o adeverință, subsemnată de parochul nostru din Beșan A. Berariu, de care Irimie, carele scie scrie și de doi matori

Originalul adeverinței e la direcțiunea gimnasiului din Brad.

La tot casul medicii din apropiere ar merită sê se ocupe de operațiunile numitului Irimie, și de căței, ce-i scóte dela morboșii de turbare.

După operațiune ne spune studentul supranumit, că i s'a pus sare în locurile operate. Secretul curei și al metodei de operațiune este o moștenire din moși, strămoși în familia lui Irimie.

În întreg tractul Zarand se continuă esamenele la scótele populare gr. or. Esamenele sunt conduse în zilele de lucru, prin protopresbiterul tractual; érá în sêrbători au fost esmiși comisari, și din partea corpului didactic dela institutul nostru gimnasial din Brad. Cu 18 Iunie se vor încheeá esamenele.

În general până acum rezultatul este indestulitoriu. În puține comune e bun. Prunci cu rari excepțiuni sunt puțini prezenți la examen. La cas de a-mi puté căscigá date complete voui reveni asupra esamenelor din tract după încheerea lor.

A treia — de Rusale s'a început asentarea în acest cerc — Brad. Feciorii, care au fost buni de ceva au fost culeși — cum se dice — au rémas numai cei defectuoși și neputincioși. Scrupolositatea de astădată ni se spune, că nu s'a observat nici pe departe.

Correspondentul.

Nr. 261/1889.

Notificare.

Prin această se aduce la cunoștință publică și anume preoștii și poporul nostru gr. or. din protopresbiteratul Sibiului, că Preaveneratul consistoriu arhiepiscopesc, prin decretarea dela 22 Maiu a. c. Nr. 2506 Plen. pe părintele protopresbiter al Sibiului și totdeodată paroch al parochiei Sibiiu — Cetate — Simion Popescu la propria cerere a binevoit al dimisioná din ambele oficii și al scóte din legătura și din numérel preoștii arhiepiscopescane. Prin urmare, nici un raport în afaceri oficiale față de numitul domn fost protopresbiter și paroch Simeon Popescu în arhiepiscopescă nòstră nu mai póte avé loc.

Sibiiu, 5 Iunie, 1889

Oficiul protopresbiterat gr. or. al Sibiului.

I. Hannia,
protopp.

Varietăți.

* (Personal.) Escelența Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul s'a reintors din Budapesta cu trenul de Duminecă dimineța.

* Preacuvioșia Sa archimandritul Nicolau Popea, ales și întărit episcop al Caransebeșului, a depus eri jurământul de fidelitate înaintea Maiestatei Sale în Viena. Chirotonirea Preacuvioșiei Sale de episcop se va face Dumineca viitoare, în biserica catedrală din Sibiiu.

* (Ajutoriu.) Maj. Sa monarchul nostru a trimis din șatula sa privată pentru supușii austro-ungari din Pensilvania, cari au fost nenorociți prin vèrsare de apă, 2000 fl.

* (Himen.) Domnul Ioan Popovici din Ocolușul mare, teolog absolut, s'a serbat cununia în 4/16 Iunie a. c. cu dșora Anelia Todol din Sân-Paul.

* (A vis.) Directorul institutului pomologic dela Klosterneuburg lângă Viena, dl A. V. bar. de Babo ne trimite un avis, prin care se face cunoscut, că semestrul de érnă la acest institut se începu cu prima Octobré. Studiile: (vinăritul, pivnițaria, agricultura, pomăritul, grădinăritul, chemia, istoria naturală, instrucțiunea în mașinării, matematica, măsurarea pământului, economia rurală, studii din drept și conducerea școlilor și a cărților) sunt împărțite pe doi ani. Pentru primirea de ascultători ordinari se recere absolvarea de 4 clase reale ori gimnasiale cu nota cel puțin „suficient.“ Tacsă anuală e de 40 fl.; dela plătirea căreia sunt scutiți toți, cari urméză studiile cu succes bun; tot deo dată pentru aceștia sunt și trei stipendii de câte 200 fl. anual. Absolvenții au dreptul de voluntariat. Institutul prevede pe abiturienții sei la intrare cu posturi de administratori de vii, conducători în pivnițe, grădinari superiori, și după depunerea esamenului la institut devin învățători ambulanti și învățători la instituțiunile economice și agricole. Programe detaiate partea la cereri direcțiunea institutului. Recomandăm atențiunei publicului nostru acest avis de mare interes.

* (Invitare.) În favorul scólei de fete a „Reuniunii femeilor române selagiene“ se va arangia la 27 Iunie 1889, în Șimleul Silvaniei „Petrecere de vară“. Petrecerea se va ținé în pădurea morei sau la cas de timp nefavorabil în teatrul orașului. Ince-

putul la 4 óre p. m. Bilete de intrare pentru persónă 50 cr. Participanții sunt rogați a se provisioná cu mâncări.

Pentru comitetul arangiatorin:

A. Cosma,
președinte.

J. P. Lazar,
secretariu.

* (Oficiu telegrafic nou.) După-cum ni se scrie, în zilele trecute în comuna Hida (Hidalmás) s'a deschis oficiu telegrafic. Un lucru mai folositoru nici că se putea chiar în aceste părți, ce până acum au fost aprópe isolate de lumea mare.

* (Esamen.) Scóla de fete a „Reuniunii femeilor române selagiene“ și va ținé esamenul la 27 Iunie a. c. 8—12 óre a. m.

(Esposiția din Paris). În Sâmbăta trecută a cercetat esposiția din Paris 100,000 persóna, afară de cei cu bilete libere; ér în Dumineca Rusaliilor 351,756 persóna. Impărțirea premiilor s'a ficsat pe ziua de 30 Septembrie.

* (Stanley.) De mult nu s'a mai scris despre scrutătorii Africii. În zilele trecute o telegramă dela Sansibar anunță, că Stanley se aflá în Ururi pe țermurul sud-ostic al Niagarei. Acum se împărțășesce, că se aflá pe drum spre Europa și în curénd va sosi în Anglia. Cei mai mulți dintre ómenii, cari i-a avut, au perit.

Bibliografie.

„Transilvania“ Nr. 11—12, fôia Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român a apărut cu următorii sumari: Discursuri pedagogice ale domnului Dimitrie Sturdza. — Portul național la poporul român. (Urmare din Nr. 10 și fine.) — Academia română. — Propunerea și proiectul dlui Vas. Al. Urechia. — Diagnosele Cryptogamelor vasculare. — Proces verbal al comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința dela 9 Maiu și 1 Iunie n. 1889. — Programa esamenelor dela scóla de fete. — Bibliografia mai nouă. — Premii pentru cel mai frumos costum național românesc din Transilvania. — Prospecul la Istoria Transilvaniei pe 200 de ani. — Posta redacțiunii.

„Candela“, fôie bisericească literară Nr. 6 a apărut cu următorii cuprins: Doctrina romano-occidentală despre satisfacțiune. — Necesitatea creștinismului, contrarii și apărătorii lui în cele două secole de întâiu ale erei crestine. — Predică pentru ziua s. m. Ioan nou dela Sucéva. — Predică încursă la premiare. — Vara. — Cronică.

„Meseriașul român“, Nr. 11 din 1/13 Iunie, 1889, are următorii sumari: Lemnele escotice tari șiobile. — Argăsirea peilor cu electricitate. — Museele industriale. — Foiața Mes. român: Arta în meseria fărării. — Esposiția din Paris. — Sciri economice și industriale. — Feliurite pentru meseriași. — Multe și mărunte. — Diverse. — Glume. — Bibliografie. — Avis și tégururile.

„Romänische Revue“, politisch-literarische Monatschrift, VI Heft, Wien, Juni 1889. Inhalt: Zur Lage der Romänen in Ungarn. — Die Romänen in Bulgarien. — Das romänische Volksschulwesen in der Bucovina (1774—1888) (Fortsetzung). — Das trajanische Dacien auf der Peutinger'schen Weltkarte des Castorius III. Von P. Brostean. — Rundschau. Ein Brief von Königlich von Romänien. — Die Eröffnung der ausserordentlichen Session des romänischen Parlaments. — Der romänische Thronfolger. — Aus Ungarn und Siebenbürgen. — Dr. Gustav Weigand. — Ein verlorenes Leben. Novelle aus dem romänischen des Ioan Slavici, deutsch von Leon Schönfeld (Bucuresci). — Litteratur und Kunst. Die dacischen slaven und Csergeder Bulgaren. — Neue Bücher. — Carmen Sylva's Werke. — Romänisches Liebesleben.

Loterie.

Sâmbăta în 15 Iunie 1889.

Buda: 19 4 13 59 63

Bursa de Viena și Pesta.

Din 6 Iunie 1889

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	—	—
Renta de aur ung. de 4%	94.95	95.20
Renta de aur austriacă	109.25	109.—
Renta ung. de hârtie	97.35	97.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	100.—	100.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	—	—
Obligațiuni urbariale ung.	105.—	105.—
Obligațiuni urbariale ung. cu sorți	105.—	105.—
Galbin	5.65	5.62
Napoleon	9.53	9.48
100 marce nemțesci	58.60	58.45
London (poliță pe de trei luni)	119.90	119.50

Nr. 87.

[81] 3-3

CONCURS.

Pe baza rezoluțiunii Preavena- tului Consistoriu archidiecean de dto 15 Novembre 1888 Nr. 4819 B. se escrie concurs, pentru ocuparea pos- tului de paroch în comuna bisericăscă Șard, protopresbiteratul Têrnavei su- periore, cu termin de 30 zile dela I-ma publicare.

Emolumentele sunt:

- 1. Casă parochială cu 2 încăperi și una cămară, coperită cu țigle în stare bună.
2. Edificiile necesare de econo- mie: șură, patrariu cu un grajd de 4 vite.
3. Porțiune canonică de 3 jugere 340 cu un venit anual de fl. 40.—
4. Comitetul parochial s'a obligat a mai cumpăra pe sama preotului un pământ arătoriu ca de 300 fl ca să dea un venit anual de fl. 50.—
5. Cîntirimul și una gră- dină de cósă cu un venit anual de fl. 40.—
6. Dela 74 de gazde 74 de feldere cucuruz sfăr- mit feldera veche de fl. 74.—
7. Dela 74 de gazde 30 de feldere de ovês cu un ve- nit de fl. 12.—
8. Dela tótă gazda 10 porțiune de fên gata dau un venit de fl. 60.—
9. La bobotéză se ca- pătă un venit de fl. 30.—
10. Dela tótă gazda câte una și ce lucru cu palma aduce un venit de fl. 30.—
11. Venitele epitrafiru- lui de preste an fl. 30.—

12. Alte venite estra- ordinare și accidentale bote zuri și sfeștăanii și masluri fl. 34.—

Suma totală fl. 400.—

Doritorii de a ocupă acêsta pa rochie au a-și asterne cererile lor con- cursuale instruite conform dispoși- unilor statutului organic și regula- mentului pentru parochii dia a. 1878 la oficiul protoprerbiteral gr. or. al tractului Têrnavei superioare până la terminul susindicat.

În conțeleneru cu comitetul parochial. Alma, 10 Maiu, 1889.

Ioan Almășan, protopresbiter.

Publicațiune de licitațiune!

Epitropia fondului gimnasiului român gr. or. din Brad, dă în in- treprîndere, — adaptarea (transforma- rea internă) a localităților edificiului, cari servesc pentru prelegeri și constru- irea de nou a unei eșitori, (reteradă) — pe lângă licitațiune publică minuendă, carea se va ține în 18/30 Iunie a. e. st. n. la 10 ôre a. m., în cancelaria Direcțiunei gimnasiului.

Prețul esclamațiunei la transfor- marea edificiului gimnas. e 3,706 fl. 59 cr. v. a., ér al reterațiilor: 358 fl. 23 cr. v. a. (Conform planului de edificare și al prelimina- riului).

Până la terminul licitațiunei, se primesc efecte provêdute cu un vadiu de 15%.

Condițiunile de licitațiune, — în detail, — se pot vedé în ôrele oficiöse, în cancelaria menționată, — doritorilor, se comunică în copie pe speșele lor. Brad, 13 Iunie, 1889.

Epitropia fondului gimnasial.

Nr. 4413—1889/100 a 81 [83] 1-1

Publicațiune.

Din partea subsemnatului scaun orfa- nal comitatens se face cunoscut, că la 9 Iu- liu la 9 ôre a. m. se va vinde în casa comitatului prin licitațiune publică un oro- logiu de aur și unul de argint apar- ținêtoare de lăsămêntul după Maniu și D o- bra Droc din Rêșinari, avênd superofe- rentele a depune prețul. Sibiuu, în 5 Iunie, 1889.

Dela scaunul orfanal al Comitatului.

Numai mijlocul secret. Probat de 14 ani. Uleiul de urechi (Gehör-Oel) al medicului suprem de statul maior și fisicului Dr. G. Schmidt curăză grabnic și radical asurđenia temporală, curgerea de urechi, junghiuirele din urechi chiar și în casurile cele mai acute și mai vechi. Delatără îndată molestătórea tîuire a urechilor și auđul greu, precum dovedese mii de atestate originale. Prețul unei sticle (flacon) împreună cu îndrumarea de folosire costă 2 fl. [82] 3-6 Se capătă în: E. Haubner's Engelpothke, WIEN I — am Hof 6. Depositul general pentru Croația la farmacia Ed. v. Tomay în Agram.

Picături de stomach Mariazeller, care lucră de minune în contra tutu- ror boalelor de stomach. Neasemnat mai bune, ca ori cari altele, pentru lipsa de apetit, și slăbiciunea stomachu- lui, respirație, vânturi, răgâeli aere, colică, catar de stomach, acreală, formarea de peatră, pro- ducerea de prea multă flegmă, gâlbinare, greață și vêrsături, (vomări), durere de cap (în ca- sul când provine dela stomach), convulsii de stomach, consti- pațiune sau încuere, încărcarea stomachului cu mîncări și beuturi, limbrici, splină, ficat, și hemoroizi. Pretul unei sticle împreună cu manducerea la întrebuițarea lor 40 cr., o sticlă duplă 70 cr. [1907] 31-52. Espositul-Central prin farmacistul Carl Brady, Kremser (Moravia).

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Iunie 1889.

Table with multiple columns showing train schedules between Budapest, Arad, Sibiu, and other locations. Columns include station names, train types (Tren de persoane, Tren accelerat, Tren omnibus, Tren mist), and departure/arrival times.

Nota: Numerele cele grase înscamnă ôrele de nôpte.